

החוג לניהול / Dept. of Management

תואר ראשון
1221.4120.01 – אתיקה ועסקים

Business Ethics

סמסטר ב' – תשפ"א

* הסילבוס אינו סופי, ייתכנו שינויים בתכני הקורס

קבוצה	יום בשבוע	שעה	כיתה	תאריך בחינה	מרצה	דואר אלקטרוני	טלפון
01	ה'	12:00-14:00			יצחק ספורטא	saporta@post.tau.ac.il	03-6406342

שעת קבלה – לפי תיאום מראש

היקף הלימודים

2 ש"ס

תיאור הקורס

קורס בנושא אתיקה ועסקים כולל שני מימדים עיקריים, האחד, אתיקה והשני הקשר של אתיקה לעסקים, תאגידיים וארגונים. בשנים האחרונות נושא זה תופס מקום מרכזי בבתי ספר לניהול הן בתואר ראשון והן בתואר שני, וזאת כלקה משערוריות שליוו את המגזר העסקי והפיננסי בעשור האחרון ובעיקר המשבר הכלכלי של 2008. מכיוון שהידע הבסיסי של מרבית הסטודנטיות והסטודנטים בנוגע לתיאוריות מוסר אינו רב, הקורס יכלול בחלקו הראשון דיון במספר גישות בסיסיות מרכזיות בתחום, כולל בשאלות כלליות של רלטיביזם, פלורליזם מוסרי, ואגואיזם תוך בחינת דוגמאות ודילמות אתיות אופייניות בעולם העסקי. החלק השני של הקורס יכלול אספקטים יישומיים של התפיסות המוסריות השונות לנושאים ארגוניים מרכזיים.

בחלקו הראשון של הקורס ידונו שתי גישות מרכזיות של מוסר, התוצאתנית, והדאונטולוגית. בכל גישה יש תפיסות משנה, אבל בעיקר ידונו התפיסה התועלתנית ותפיסת המוסר של קאנט. מכיוון שבהקשר הכלכלי יש נטייה לאינדיבידואליזם, תידון האפשרות של אינדיבידואליזם מוגבל שיש הרואים בו את המיטב של הגישה הכלכלית הרווחת, ליתר דיוק של הקשר שבין כלכלה למוסר. נושאים אחרים בהם ידון הקורס כוללים את נושא הצדק בכלל -- על פי גישתו של רולס, גישת טיפוזה האופי והמידות הטובות, ואתיקה פמיניסטית. כמו כן ידונו השאלה בדבר יחסיותו של המוסר, וקשריו עם החוק והמשפט.

בחלקו השני של הקורס ימצאו נושאים הקשורים להיותו של הארגון ישות שיש להחיל ביחס אליה עקרונות מוסר, ולקשר שבין מוסר וארגונים בנושאים כמו בעלות, רווחים, צדק, זכויות וחובות של עובדים, עסקים בין לאומיים וחשיבותה של תרבות, ויחסי ארגונים ועסקים לסביבה הטבעית.

במהלך הקורס יידונו דוגמאות וספרות עדכנית בנושא.

תפוקות למידה

עם סיום הקורס בהצלחה יוכל הסטודנט:

1. לחשוף בפני הסטודנט את עולם התוכן והידע של תפיסות מוסר לאורך ההסטוריה האנושית.
2. לחשוף את הסטודנט בפני דילמות מוסריות אליהן ייחשף במהלך עבודתו.
3. להשתמש במיומנויות שנרכשו בקורס ולבחון דילמות כאלה ממגוון נקודות מבט ומציאות הדרך המיטבית לקבלת החלטות המבוססות על ראיית עולם רחבה.
4. לפתח יכולת חשיבה מקיפה וביקורתית על עולם העסקים והרב ממדיות שלו.

הערכת הסטודנט בקורס והרכב הציון

אחוז	מטלה	תאריך	גודל קבוצה/ הערות
30%	תרגיל אמצע סמסטר		זוגות
70%	מבחן		

* נוכחות חובה כל מי שיחסיר או תחסיר 2 שיעורים תחשב (יחשב) כמי שויתר על הקורס.

* מועד הבחינה יפורסם באתר הפקולטה- לוח בחינות.

* תלמיד, הנעדר משיעור המחייב השתתפות פעילה או שלא השתתף באורח פעיל, רשאי המורה להודיע למזכירות כי יש למחוק את שמו מרשימת המשתתפים. (התלמיד יחויב בתשלום בגין קורס זה)

פירוט המטלות בקורס

השתתפות פעילה בשעורים, וקריאה של החומר המצוי ברשימת ברשימה שלמטה. הצגה של נושא שיקבע במהלך הקורס.

חובה לקרוא את כל המאמרים, למעט מאמרים המסומנים ב-* המהווים קריאת רשות.

מדיניות שמירה על טווח ציונים

בחוג לניהול מונהגת מדיניות שמירה על טווח ציונים. מדיניות זו מתייחסת לממוצע הציונים הסופיים בקורס. מידע בנושא זה מתפרסם בהרחבה באתר החוג לניהול, בסעיף ציונים בתקנון.

הערכת הקורס ע"י הסטודנטים

בסיומו של הקורס הסטודנטיות והסטודנטים ישתתפו בסקר הוראה על מנת להסיק מסקנות לטובת צרכי הסטודנטים והאוניברסיטה.

אתר הקורס

אתר הקורס יהווה המקום המרכזי בו ימסרו הודעות לסטודנטיות ולסטודנטים, לפיכך מומלץ להתעדכן בו מדי שבוע, לפני השיעור, ובכלל – גם בתום הסמסטר. (לצורך תיאום עינייני הבחינה למשל).

שקפי הקורס יהיו באתר הקורס באתר.

לתשומת לבכם - בכיתה ידונו גם נושאים (ובפרט דוגמאות) שאינם מופיעים בשקפים או מופיעים בכותרת בלבד. כל אלו הינם חלק בלתי נפרד מחומר הקורס.

שבוע	תאריך	נושאים	קריאת חובה	הגשות	הערות
1		מבוא: מהו מוסר? מהי דילמה מוסרית?	מפורטת בהמשך		
2		מוסר, כלכלה ועסקים	מפורטת בהמשך		
3		שיפוט מוסרי תוצאתי, תועלתיות בעולם העסקים	מפורטת בהמשך		
4		מה שחשוב זו הכוונה, דאונטולוגיה	מפורטת בהמשך		
5		המידות הטובות, האדם הטוב עושה את המעשה הטוב, האגואיסט עושה את הטוב לעצמו.	מפורטת בהמשך		
6		החברה הפועלת על פי עקרונות הצדק: רולס וגישת היכולות	מפורטת בהמשך		
7		רולס המשך. מודל לקבלת החלטות מוסריות בעסקים	מפורטת בהמשך		
8		מחזיקי עניין, פמיניזם ועוד	מפורטת בהמשך		
9		רלטיביזם, אתיקה ועסקים בין לאומיים	מפורטת בהמשך		
10		Whistleblowers - חושפי שחיתויות, גם הגישה היהודית	מפורטת בהמשך		
11		זכויות עובדים, ואתיקה ביחסי עבודה	מפורטת בהמשך		
12		סביבה וקיימות	מפורטת בהמשך		

*התכנית הינה בסיס לשינויים.

קריאת חובה

1. מבוא: מהו מוסר? מהי דילמה מוסרית?

בעיות בפילוסופיה של המוסר, אוניברסיטה פתוחה, 2008 וינריב., א, 40-90, 13-23, 'עמ', 1 מהדורה שנייה, כרך א', יחידה

2. מוסר, כלכלה ועסקים

Friedman M., 2002, "The Social Responsibility of Business is to Increase Its Profits", In Ethical Issues in Business: A Philosophical Approach, Donaldson, D., Werhane P., and Cording M., Prentice Hall. Pp. 33-38.

Sen A., 2002, "Does Business Ethics Make Economic Sense?", In Ethical Issues in Business: A Philosophical Approach, Donaldson, D., Werhane P., and Cording M., Prentice Hall. Pp. 244-251.

3. שיפוט מוסרי תוצאתי, תועלתיות בעולם העסקים.

Snoeyenbos, M, and Humber, A., 2002, "Utilitarianism and Business Ethics", in A Companion to Business Ethics, Frederick R (ed.), pp. 17-29.

Kelman S., 2002, "Cost Benefit Analysis: An Ethical Critique", in Ethical Issues in Business, Donaldson T., Werhane P., and Cording M., pp. 559-564.

4. מה שחשוב זו הכוונה, דאונטולוגיה

Bowie N., 2002, "A Kantian Approach to Business Ethics", in A Companion to Business Ethics, Frederick R (ed.), pp. 3-16.

5. המידות הטובות, האדם הטוב עושה את המעשה הטוב, האגואיסט עושה את הטוב לעצמו

Solomon, R., 2002, "Business Ethics and Virtue", in A Companion to Business Ethics, Frederick R (ed.), pp. 30-37.

*Bragus G., 2013, "Aristotelian Business Ethics: Core Concepts and Theoretical Foundations", in Handbook of the Philosophical Foundations of Business Ethics, . Loetge (ed.), chapter 1, pp. 3-21.

Baier, K., 1993, "Egoism", in Companion to Ethics, Singer P., (ed.), Chapter 16. Pp. 197-204.

6-7. החברה הפועלת על פי עקרונות הצדק: רולס וגישת היכולות

תיאוריות של צדק חברתי, משרד הביטחון – ההוצאה לאור (אוניברסיטה משודרת), (פרק ב' (רולס), ע"מ: (2013 יוסי דהאן) 29-48.

Cortina A., 2013, "Capabilities, Human Rights and Business", in Handbook of the Philosophical Foundations of Business Ethics, . Loetge (ed.), chapter 34, pp. 693-707.

א : מודל לקבלת החלטות מוסריות בעסקים

371-392 'מוסר ועסקים: מקבילים נפגשים. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד – המרכז לאתיקה בירושלים. ע. (2011 גבע, א.)

8. מחזיקי עניין, פמיניזם ועוד

Freeman E.: "Managing for Stakeholders", in Beauchamp T., Bowie N. & Arnold D. (Eds.), 2009: Ethical Theory and Business (8th edition), Pearson Prantice Hall, London: 56-68.

Humington M., 2013, "Feminism Care Ethics and Business Ethics", in Handbook of the Philosophical Foundations of Business Ethics, . Loetge (ed.), chapter 56, pp. 1129-1143.

9. רלטיביזם, אתיקה ועסקים בין לאומיים

De George, R., 2002, "International Business Ethics", in A Companion to Business Ethics, Frederick R (ed.), pp. 233-242.

Bowie N: 2009, "Relativism and the Moral Obligations of Multinational Corporations", in Beauchamp T., Bowie N. & Arnold D. (Eds.): Ethical Theory and Business (8th edition), Pearson Prantice Hall, London: 577-582.

10. Whistleblowers - חושפי שחיתויות, גם הגישה היהודית

Bok S., 2002, "Whistleblowing and Professional responsibilities", in Ethical Issues in Business, Donaldson T., Werhane P., and Cording M., pp. 335-342.

*Levine A., 2013, "Imitatio Dei and Jewish Business Ethics", in Handbook of the Philosophical Foundations of Business Ethics, . Loetge (ed.), chapter 40, pp. 777-799.

"Persons of the Year", 2002 – The Whistleblowers, *Time Magazine*, pp. 38-39, 60-61. (December 30, January 6). (Represented by [Cynthia Cooper, WorldCom](#); [Coleen Rowley, FBI](#); and [Sherron Watkins, Enron](#))

<http://www.time.com/time/subscriber/personoftheyear/2002/poyintro.html>

11. זכויות עובדים, ואתיקה ביחסי עבודה

Duske R., 2002, "Employee Rights", in A Companion to Business Ethics, Frederick R (ed.), pp. 257-268.

סוגיות נבחרות באתיקה עסקית ובאחריות חברתית: 2009"אתיקה ביחסי עבודה בישראל: הסרט שביתה", ב- קורי יעקב, 473-476: מאגנס, ירושלים

"* סרט דוקומנטארי – "שביתה

12. סביבה וקיימות

Desjardins J., 2002, "Business Environmental Responsibility", in A Companion to Business Ethics, Frederick R (ed.), pp. 280-289.

*יתכנו שינויים ברשימת הקריאה ובסדר השיעורים.